

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Qui gentiles fuerint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Gentilem putabant Iudæi, ultra columnas induerat.

§. 2. Legem Romanam qua aliena sacra vetarentur fuisse non nego, sed de facris publice colendis non de priuatis religionibus acceptam aio; nec tamen obstitisse, quin Roma omnium gentium seruiret idolis, quin etiam Cornelius, alique centuriones Iudaicam religionem susciperent, eatenus certe, vt vnus cultores Dei efficerentur. Quin multos profelytos esse factos constat, ficta est illa legum seueritas. Fictum & illud: Gentium dona non accepta fuisse, & iudicasse Iudæos sacrificia sua illo commercio pollutum iri, vt constat ex 2. Macc. 3. Nam Seleucus Astarex prestabat de retribus suis omnes sumptus, ad ministerium sacrificiorum. Verissimum igitur est, quod Beda docet: *Fama & miraculis templi gentes accitas, preces fuisse, animo quo poterant, & sacrificia obtulisse.* Quod si tanta cura fuit Iudæis, profelytis, aliisque fidem suam publice profitendi, quid à nobis requireret Dei maiestas, postquam in redemptionem vngentium suum misit?

Gentes Iudæismū suscipiebant.

Cur dubitant eos ad dominū admittere.

Cur ad Philippum venerint causæ variæ adferuntur, verior illa est, quod ille primus occurrerit. Cur vero non ille Christo statim indicaret, sed Andream consuluerit, ratio fuit, quod meminissent Christum Chananæam reiecitisse, nec apostolos quidem intercedentes audisse, sibi etiam mandatum: *in viam ne gentium abieritis.* Nec tutum videbatur coram Iudæis in templi parte exteriori cum gentibus agere. Iam enim contumeliose quaesuerant; *Nunquid in dispersionem gentium ibit? & docturus est gentes?* Deliberant igitur præsertim illos dimittere; an domino indicare, posterius consilium placuit, an vero eos admiserit Christus ad colloquium, non liquet.

§. 3. Caluinus quod Christum non nisi petita venia adierint reuerentiæ causa factum docet: nec inde tamen probari sanctorum inuocationem. [Hoc reuerentiæ signum est, quod Christum non compellant, sed per Philippum cupiunt patefieri sibi accessum. Reuerentiæ enim modestiam semper ex se gignit. Quod autem hinc colligunt Papistæ, inuocandos esse mortuos, vt nobis apud Christum, & patrem sint patroni, magis ridiculum est, quam vt refutatione indigeat. Loquuntur Græci coram cum Philippo: qui mortuos inclamat, à quibus est separatus, quid obsecro habet simile? Sanctorum inuocationem temere commenti sunt Papistæ ex suo cerebro.]

Respondeo. Hinc colligere Papistas, reuerentiæ esse, & modestiæ cum sanctis ad Christum accedere. Hoc sane consequitur: nihil nos gloria Christi detrahere, cum per alios eum intercessores precamur. Si enim non peccabant gentes, quod Philippo agente, & quasi admissionali, ac interuentore aditum ad Christum patefieri cuperent, non potest nobis vitio verti, si eadem reuerentiæ sanctorum patrocinia petamus. Nec est ille humanæ audaciæ fructus, sed diuinæ institutionis, quod enim sanctos vocat mortuos, nos scimus mundo, & corpori mortuos, sed Christo viuere, illi assistere: posse intercedere. Sicut enim angeli vident semper faciem Dei, ita & illi, quos per contumeliam ille mortuos appellat. Quod vero commentum Papistarum esse calumpniatur, causam nostram egregie adiuuat, cum omnes qui sanctos inuocant, Papistas appellat, hoc est orbem vniuersum, quam late patuit Christianismus.

Certe, qui Paulam defunctam sæculo, Christo viuentem hunc in modum inuocat Hieronymus, Romanæ Ecclesiæ assertor fuit. *Vale ô Paula, & cultorū tui senectam orationibus tuis iuuua.* Nec procul tam à Domino agere credidit: cum adiungit. *Fides & opera tua, te Christo sociant: præsens facilius, quod postulas, impetrabis.* Contra Caluinum idem ille respondet, quod contra Vigilantium olim probante vniuersa Ecclesiæ docuit.

Nempe Philippum & Andream viuos & mortuos nostram causam agere, aut potius non mortuos, sed melius viuentes. Ita aduersum Vigilantium c. 3. *Diis in libello tuo, quod dum viuimus, mutuo pro nobis orare possumus: postquam autem mortui fuerimus, nullus sit pro alio cauendi oratio; præsertim cum martyres vitionem sanguinis sui obsecrantes impetrare non quisuerint, si Apostoli & martyres, adhuc in corpore constituti, possunt orare pro ceteris, quando pro se adhuc debent esse solliciti: quanto magis post coronas, victorios & triumphos?*

Huius in locum Dormitantij nunc substitutus est Caluinus, & ingulatum olim argumentum protrahit, & nouo facio indutum, quasi nouum vendicat. Ergo cineres suos amant anime martyrum, dicebat Vigilantium, & circumuolant eos, semperque præsentis sunt, ne forte, si aliquis peccator aduenerit, absentes audire non possint. Cui Hieronymus: *ô portentum in vltimas terras deportandum. Rides de reliquiis martyrum, & cum auctore huius hæreses, Eunomio, Ecclesiæ calumniam struis, nec tali societate terrens, vt eadem contra nos loquaris, que ille contra aliorum Ecclesiam loquitur.*

Aliorum in hunc sensum patrum sententias omitto. Hoc mihi satis totam veterem Ecclesiam in Vigilantio damnasse Caluinum.

VERSUS 21. & seq.

Hi ergo accesserunt ad Philippum qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes, Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus, & dicit Andreas: Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, vt clarificetur filius hominis, &c.

QUESTIO I.

Quæ fuerit illa clarificatio filij hominis?

§. 1. *Ἰνα δοξασθῆναι*, vt glorificetur, seu gloria illustretur. Multi auctorum de passione, alij de resurrectione, & ascensione, nonnulli de Euangelij prædicatione, & gloria Christi inter gentes interpretantur. Mihi dubium non est, de omnibus illis coniunctum Christi responsum esse intelligendum. Vixerat annos triginta & medium, supererat ad mortem dies pauci, cætera consuetura erant, nec ratio est, vt ad vnum potius mysterium restringamus, quam ad omnia sequentia extendamus miraculū, mortem resurrectionem, ascensum, &c. De morte quidem ipsum loqui similitudo indicat: nam vt granum frumenti cum sulcis mandatur resoluī, & putrescere videtur, maxime vires exerit, radicales agit, & parte sui, quæ pinguis & viuida est germinat, quod fieri non posset nisi aliis partibus resolutis, & viuia illa particula mollesceta, ita quoque filius hominis, quando iactatus, obrui, & sepeliri videbatur, gloriam suam ostendit, inors fuit regeneratione qua tandem caput cælo extulit, & gloria sua mundum vniuersum impleuit. Gloria ergo cum omnino opprimi, & obscurari videretur, occulte gliscebatur, & radices eternitatis spargebat, nec in illa tamen germinatione duntaxat consistebat glorificatio, non enim filius hominis grano morienti & occulte germinanti, sed in spicas, & fructuū multitudinem exiuiti cōparatur, quare resurrectio, & ea quæ secuta sunt, etiam interpretatione sunt comprehendenda, & multus fru-